

szebb rajtaütésével párosult. Mindez rendkívül nyugtalanná tette a németeket.⁴⁹

Veesenmayernak azért volt sürgős a találkozás Ludinnal, mert a zsidókérdés szlovákiai kezelése, különösen pedig a magyar zsidók egy részének szökése bosszúsággal töltötte el. A külügyminisztériumot folyamatosan bombázta panaszaiival, melyekben a magyarországi zsidórendelkezések végrehajtásának állítólagos akadozását Romániának és Szlovákiának a zsidókkal szembeni elnéző magatartásával magyarázta.⁵⁰ A szlovákok egyetlen komolyabb engedményt tettek a német külügyminisztériumnak. Nevezetesen: nem foglalkoztak a Magyarországon élő szlovák nemzetiségű zsidók nagy többségének sorsával, hagyták, hogy rájuk is kiterjesszék a deportálásokkal kapcsolatos általános rendelkezéseket.⁵¹ Ami a Szlovákiába átszökött magyar zsidókat illeti, Šano Mach miniszterelnök-helyettes biztosította Ludint afelől, hogy számuk csekély, minthogy a két ország határát szigorúan őrzik. További engedményként Ludin kérte, hogy Wislicenyt küldjék ismét Pozsonyba, és legyen segítségére a zsidókérdés megoldásában.⁵² Veessenmayer azonban hajthatatlan maradt, és továbbra is vitatta a szlovák zsidók magyarországi és a magyar zsidó menekültek szlovákiai helyzetével kapcsolatos állításokat. Változatlanul kitartott amellett, hogy Szlovákiának és Romániának a zsidók iránti engedékenysége megnehezíti a magyarországi zsidóprogram végrehajtását.⁵³

A magyar kormány megváltozott irányvonalát hat héttel a deportálások leállítására után tükrözte többek között a külföldön lévő kisszámú *bona fide* magyar zsidó sorsa iránti megújult érdeklődése is. 1944. augusztus 23-án például a minisztertanács – élén a gyengélkedő Sztójajt helyettesítő Reményi-Schneller Lajossal – úgy döntött, hogy meghosszabbítja a Szlovákiában élő magyar zsidók útlevelének érvényességét.⁵⁴ Ekkor azonban újra fonák helyzet állt elő. Miközben Magyarországon Lakatos Géza tábornok kormányzása alatt a zsidók helyzete fokozatosan javult, Szlovákiában éles fordulattal ismét megromlottak a körülmények. A váratlan fejlemények kapóra jöttek Ludinnak és Veessenmayernak, akik most megvalósulni láthatták dédelgetett céljukat: a szlovákiai zsidó közösség maradványainak, egyszersmind a magyar zsidó szökevények többségének a likvidálását.

Szlovákia: a tragédia beteljesedik

A szlovák hatóságok halogató taktikájukat, amellyel a német követelésekre reagáltak, a fennálló katonai helyzet realista értékelésére alapozták. 1944 júniusában a Vörös Hadsereg már nagy léptekkel közeledett az